Valsts ieņēmumu dienests

Metodiskais materiāls

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa maksātājiem

Materiāls sagatavots: 10.03.2021.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 21.09.2026.

Anotācija

Metodiskais materiāls papildināts ar skaidrojumu par detalizētās uzskaites kārtošanu.

SATURS

Anotācija 2
Vispārīgā informācija 4
Nodokļa maksātāji un nodokļa apmērs 5
Nodokļa iemaksāšanas valsts budžetā kārtība 10
Nodokļa norādīšana grāmatvedības reģistros un citu nodokļu normatīvo aktu piemērošana 13
Uzņēmumu ienākuma nodokļa piemērošana 13
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana 16
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana, grāmatvedību kārtojot vienkāršā ieraksta sistēmā 16
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana, grāmatvedību kārtojot divkāršā ieraksta sistēmā 18
Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana 19
Atbrīvojumi no nodokļa maksāšanas un deklarēšanās Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā 23
Nodokļa atmaksāšana 31
Saistošie normatīvie akti 33
Pielikumi 33

Vispārīgā informācija

Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums (turpmāk – likums) stājās spēkā 2011.gada 1.janvārī.

Likuma III nodaļā "Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis" ir noteikti uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa (turpmāk – nodoklis) objekti, maksātāji, nodokļa aprēķināšanas, maksāšanas un administrēšanas kārtība, kā arī atbrīvojumi no nodokļa maksāšanas.

Metodiskais materiāls sniedz metodisku palīdzību personām, kuras saskaņā ar likumu maksā nodokli.

Definīcijas un skaidrojumi

Komerclikuma 1.panta pirmā daļa:
Komersants ir komercreģistrā ierakstīta fiziskā persona (individuālais komersants) vai komercsabiedrība (personālsabiedrība un kapitālsabiedrība).

Skaidrojums.
Komersants nav fiziska persona, kas reģistrējusies Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicēja, zemnieku vai zvejnieku saimniecība, individuālais uzņēmums, kooperatīvā sabiedrība, biedrība, nodibinājums, reliģiskā organizācija un to iestādes u.c.

Ceļu satiksmes likuma 1.panta 24.punkts:
Transportlīdzekļa īpašnieks ir fiziskā vai juridiskā persona, kurai pieder transportlīdzeklis. Par valsts vai pašvaldības transportlīdzekļa īpašnieku šā likuma izpratnē uzskatāma tiešā vai pastarpinātā valsts pārvaldes iestāde, uz kuras vārda transportlīdzeklis reģistrēts.

Ceļu satiksmes likuma 1.panta 25.punkts:
Transportlīdzekļa turētājs ir fiziskā vai juridiskā persona, kura uz tiesiska pamata (mantas īres, nomas, patapinājuma līgums u.c.) lieto transportlīdzekli. Par transportlīdzekļa turētāju nav uzskatāma persona, kas transportlīdzekli lieto uz dienesta vai darba tiesisko attiecību pamata.

Skaidrojums.
Informācija par transportlīdzekļa **īpašnieku** un **turētāju** ir sniegta transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā.

Ceļu satiksmes likuma 13.panta pirmā daļa:
Transportlīdzekļa reģistrācijas apliecība ir dokuments, kurā uzrādīti transportlīdzekļa uzskaites tehniskie dati, kā arī dati par transportlīdzekļa īpašnieku (valdītāju, turētāju).

Nodokļa maksātāji un nodokļa apmērs

Nodokļa maksātāji ir:

- komersanti:
- sabiedrības ar ierobežotu atbildību;
- akciju sabiedrības;
- individuālie komersanti;
- personālsabiedrības;
- ārvalsts komersanta filiāles, kas ierakstītas komercreģistrā;
- zemnieku saimniecības.

Nodokli maksā par:

- vieglo transportlīdzekli:
- kurš paredzēts pasažieru un to bagāžas pārvadāšanai;
- kura sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas;
- kurš reģistrēts kā:
- vieglais automobilis;
- vieglais pasažieru automobilis;
- vieglais plašlietojuma automobilis;
- kravas automobili ar pilnu masu līdz 3000 kilogramiem, kas ir reģistrēts kā kravas furgons (N1 kategorija) un kam ir vairāk nekā trīs sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu).

Nodokli maksā par vieglo transportlīdzekli:

- kas reģistrēts īpašumā vai turējumā;
- kuru lieto uz darba līguma pamata (neatkarīgi no dienu skaita mēnesī);
- kuru patapina un lieto vairāk nekā 15 dienas viena kalendāra mēneša laikā.

1.piemērs

SIA "Ritums" saskaņā ar darba līgumu lieto sava darbinieka īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli 10 dienas 202X.gada oktobrī.
Saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju transportlīdzekļa īpašnieks ir fiziska persona (SIA "Ritums" darbinieks) R.Egle. Transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā SIA "Ritums" nav norādīta kā transportlīdzekļa turētāja.
SIA "Ritums" valsts budžetā ir jāmaksā nodoklis par 202X.gada oktobri.

2.piemērs

SIA "Liesma" lieto vieglo pasažieru transportlīdzekli 20 dienas 202X.gada martā, pamatojoties uz patapinājuma līgumu, kas noslēgts ar fizisku personu A. Liepiņu.
Saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju

transportlīdzekļa īpašnieks ir fiziska persona A. Liepiņš. Transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā SIA "Liesma" nav norādīta kā transportlīdzekļa turētāja.
SIA "Liesma" valsts budžetā ir jāmaksā nodoklis par 202X.gada martu.

3.piemērs

SIA "Horizonts" saskaņā ar patapinājuma līgumu lieto fiziskas personas S. Kraukļa īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli 10 dienas 202X.gada maijā.
Transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā S. Krauklis ir norādīts kā vieglā plašlietojuma transportlīdzekļa īpašnieks, savukārt SIA "Horizonts" nav norādīta kā transportlīdzekļa turētāja.
SIA "Horizonts" valsts budžetā nav jāmaksā nodoklis par 202X.gada maiju, jo patapinājuma līguma nosacījumi, dokumenti, kas pamato degvielas iegādi, un noformētās ceļazīmes apliecina, ka SIA "Horizonts" transportlīdzekli nelieto vairāk nekā 15 dienas viena kalendāra mēneša laikā.

4.piemērs

SIA "Dārzs" saskaņā ar patapinājuma līgumu no 202X.gada janvāra līdz 202X.gada oktobrim lieto fiziskas personas V. Ozola īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli.
Transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā V. Ozols ir norādīts kā vieglā transportlīdzekļa īpašnieks, savukārt SIA "Dārzs" 202X.gada janvārī reģistrējas kā šī transportlīdzekļa turētāja.
Šajā gadījumā neatkarīgi no tā, cik dienas kalendāra mēneša laikā lietots transportlīdzeklis, SIA "Dārzs" valsts budžetā ir jāmaksā nodoklis par mēnešiem, kad transportlīdzeklis ir reģistrēts tās turējumā.

5.piemērs

ZS "Alkšņi" saskaņā ar patapinājuma līgumu no 202X.gada janvāra līdz 202X.gada decembrim lieto ZS "Kārkli" īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli.
ZS "Kārkli" jāreģistrējas kā transportlīdzekļa turētājai un valsts budžetā jāmaksā nodoklis par 202X.gadu.

Ja ar nodokli apliekamam transportlīdzeklim ir gan īpašnieks, gan turētājs, nodokli maksā transportlīdzekļa turētājs.

6.piemērs

ZS "Ķirsis" saskaņā ar finanšu nomu no 202X.gada 1.janvāra lieto AS "Kredīts" īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli. ZS "Ķirsis" 202X.gada 3.janvārī reģistrējas kā transportlīdzekļa turētāja.
Tā kā transportlīdzeklim reģistrēts gan īpašnieks, gan turētājs, nodoklis par 202X.gadu valsts budžetā jāmaksā ZS "Ķirsis".

1.attēlā atzīmētas transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības ailes, kurām nodokļa maksātājam jāpievērš uzmanība.

1.attēls

7.piemērs

SIA "Kastanis" transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir norādīta kā vieglā pasažieru transportlīdzekļa īpašniece. Turklāt saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju transportlīdzeklī ir piecas sēdvietas (2.attēls).
Tātad SIA "Kastanis" piemēro likuma normas par nodokļa aprēķināšanu.

2.attēls

8.piemērs

Individuālais komersants "Zvaigznes" nomā transportlīdzekli finanšu nomā no SIA

"Līzings". Transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā SIA "Līzings" ir norādīta kā vieglā pasažieru transportlīdzekļa īpašniece, savukārt individuālais komersants "Zvaigznes" ir norādīts kā transportlīdzekļa turētājs. Turklāt saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju transportlīdzeklī ir sešas sēdvietas (3.attēls).
Tātad individuālajam komersantam "Zvaigznes" piemēro likuma normas par nodokļa aprēķināšanu.
Ja šādā pašā situācijā individuālais komersants "Zvaigznes" transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā nebūtu norādīts kā transportlīdzekļa turētājs, likuma normas par nodokļa aprēķināšanu būtu jāpiemēro SIA "Līzings" kā transportlīdzekļa īpašniecei (4.attēls).

3.attēls

4.attēls

- **Par transportlīdzekli:**

- kurš pirmo reizi reģistrēts pēc 2009. gada 1. janvāra un par kuru transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir informācija par motora maksimālo jaudu, maksā atbilstoši tā motora maksimālajai jaudai kilovatos (kW) šādā apmērā (ar 2023. gada 1.jūliju):
  - ✓ līdz 110 kW – 33 *euro* mēnesī;
  - ✓ no 111 kW līdz 130 kW – 0,3 *euro* par katru kW mēnesī;
  - ✓ no 131 kW līdz 150 kW – 0,35 *euro* par katru kW mēnesī;
  - ✓ no 151 kW līdz 200 kW – 0,5 *euro* par katru kW mēnesī;
  - ✓ virs 200 kW – 0,7 *euro* par katru kW mēnesī;

- kurš pēc savas konstrukcijas kā vienīgo mehānisko dzinējspēku izmanto enerģiju no transportlīdzeklī glabātās elektroenerģijas vai dzinējspēka glabāšanas iekārtas (piemēram, akumulators, kondensators, spararats vai ģenerators), ir 15 *euro* mēnesī;

- kurš pēc savas konstrukcijas kā mehānisko dzinējspēku izmanto gan enerģiju no transportlīdzeklī glabātās elektroenerģijas vai dzinējspēka glabāšanas iekārtas (piemēram, akumulators, kondensators, spararats vai ģenerators), kam nepieciešamo elektroenerģiju var iegūt, pieslēdzoties ārējam elektroenerģijas avotam, gan enerģiju no iekšdedzes motora, ir 25 *euro* mēnesī;

- maksā par pārējiem transportlīdzekļiem ir 60 *euro* mēnesī.

9.piemērs

Saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju transportlīdzekļa pirmais reģistrācijas datums ir 2005.gada 23.maijs un tā motora tilpums ir 1781 cm³ (5.attēls).
Tātad komersantam ir jāmaksā nodoklis 60 euro mēnesī.

5.attēls

10.piemērs

Saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju transportlīdzekļa pirmais reģistrācijas datums ir 2001.gada 3.augusts, bet tā motora maksimālā jauda reģistrācijas apliecībā nav norādīta (6.attēls).
Tātad komersantam ir jāmaksā nodoklis 60 euro mēnesī.

6.attēls

Nodokļa iemaksāšanas valsts budžetā kārtība

Nodokļa maksātāji nodokļa summu iemaksā valsts budžetā:

- pirms attiecīgajā taksācijas periodā veicamās valsts tehniskās apskates par mēnešiem no attiecīgā taksācijas perioda sākuma līdz tam mēnesim (ieskaitot), kurā tiek veikta transportlīdzekļa valsts tehniskā apskate;
- pārējo nodokļa daļu par atlikušajiem taksācijas perioda mēnešiem un nākamā taksācijas perioda mēnešiem līdz valsts tehniskajai apskatei samaksā valsts budžetā nākamajā taksācijas periodā pirms transportlīdzekļa valsts tehniskās apskates;
- par transportlīdzekli, kas tiek reģistrēts Latvijā pirmo reizi, nodokli transportlīdzekļa reģistrācijas dienā samaksā valsts budžetā tikai par to kalendāra mēnesi, kurā transportlīdzeklis reģistrēts.

Uzņēmuma vieglo transportlīdzekļu nodokļa maksājuma rekvizīti:

Saņēmēja nosaukums: Valsts budžets (VID)
Saņēmēja reģistrācijas numurs: 90000010008
Saņēmēja iestāde: Valsts kase
Kods: TRELLV22
Konta numurs: LV11TREL1060000546000

Ja transportlīdzekli lieto uz darba līguma vai patapinājuma līguma, kas noslēgts ar personu, kura nav komersants, ārvalsts komersanta filiāle vai zemnieku saimniecība, pamata, **nodokli** šī līguma laikā **maksā** katru mēnesi **līdz tam sekojošā mēneša 15.datumam.**

Nodokli nemaksā, ja transportlīdzekli reģistrē nodokļa maksātāja īpašumā vai turējumā un tā īpašnieks vai turētājs apliecina, ka 15 dienu laikā deklarēs Transportlīdzekļu un to vadītāju reģistrā transportlīdzekļa atbilstību nodokļa atbrīvojumam.

11.piemērs

SIA "Ozols" no 2020.gada ir īpašniece transportlīdzeklim, par kuru ir jāmaksā nodoklis 33 euro mēnesī. SIA "Ozols" īpašumā esošajam transportlīdzeklim tehniskā apskate veikta 202X.gada maijā.
SIA "Ozols" 202Y.gada maijā pirms tehniskās apskates veikšanas valsts budžetā jāmaksā nodoklis 231 euro apmērā (par 202X.gada septiņiem mēnešiem no jūnija līdz decembrim) un 165 euro apmērā (par 202Y.gada pieciem mēnešiem no janvāra līdz maijam).

12.piemērs

Pamatojoties uz patapinājuma līgumu, kas noslēgts ar transportlīdzekļa īpašnieku – fizisku personu A. Krastiņu –, SIA "Liepa" lieto vieglo pasažieru transportlīdzekli 23 dienas 202X.gada janvārī.
Saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju SIA "Liepa" nav norādīta kā attiecīgā transportlīdzekļa turētāja. Transportlīdzeklī ir piecas sēdvietas, motora maksimālā jauda ir 120 kW .
SIA "Liepa" nodoklis 36 euro par 202X.gada janvāri valsts budžetā jāsamaksā līdz 202X.gada 15.februārim.

13.piemērs

Fiziska persona A. Bārda saskaņā ar patapinājuma līgumu no 202X.gada 1.janvāra līdz 202X.gada 28.februārim patapina ZS "Alkšņi" savā īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli.
Saskaņā ar transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā sniegto informāciju ZS "Alkšņi" nav norādīta kā attiecīgā transportlīdzekļa turētāja. Transportlīdzeklī ir piecas sēdvietas, motora maksimālā jauda ir 160 kW .
ZS "Alkšņi" nodoklis 80 euro apmērā par 202X.gada janvāri valsts budžetā jāsamaksā līdz 202X.gada 15.februārim, bet par 202X.gada februāri – līdz 202X.gada 15.martam.

Nodokļa taksācijas periods ir kalendāra gads.

Nodokļa maksātājam ir tiesības nodokli samaksāt pirms valsts tehniskās apskates pilnā apmērā par visu kalendāra gadu.

14.piemērs

Individuālais komersants "Krasts" no 2008.gada transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir reģistrēts kā transportlīdzekļa īpašnieks. Par transportlīdzekli individuālajam komersantam ir jāmaksā nodoklis 60 euro mēnesī. 202X.gada augustā transportlīdzeklim veicama tehniskā apskate. Individuālais komersants "Krasts" nolemj, ka 202X.gadā nodoklis 60 euro apmērā valsts budžetā tiks maksāts par katru

mēnesi. Tādējādi likumā noteiktās normas tiks ievērotas, jo nodoklis noteiktā apmērā būs iemaksāts valsts budžetā pirms attiecīgajā taksācijas periodā veicamās tehniskas apskates.
Individuālais komersants "Krasts" var izvēlēties arī pirms tehniskās apskates veikšanas samaksāt visu taksācijas perioda nodokļa summu vienā maksājumā 60 euro x 12 = 720 euro.

Darbības:
- transportlīdzekļa valsts tehniskā apskate;
- transportlīdzekļa īpašnieka vai turētāja maiņa;
- transportlīdzekļa pārbūves reģistrācija;
- no uzskaites noņemta transportlīdzekļa atkārtota reģistrācija;
- transportlīdzekļa noņemšana no uzskaites atsavināšanai Latvijā vai izvešanai no Latvijas;
- transportlīdzekļa reģistrācijas pārtraukšana uz laiku, nododot numura zīmes, netiek veikta, ja nav samaksāts nodoklis par iepriekšējiem taksācijas periodiem un periodu līdz minēto darbību veikšanai attiecīgajā taksācijas periodā, ieskaitot to mēnesi, kurā tiek veiktas šīs darbības.

15.piemērs

Pamatojoties uz nomas līgumu, SIA "Kalnāres" no 202X.gada augusta lieto individuālā komersanta "Caune" īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli, par kuru ir jāmaksā nodoklis 60 euro mēnesī.
Transportlīdzeklim valsts tehniskā apskate ir veikta 202X.gada martā, un individuālais komersants "Caune" nodokļa summu 180 euro iemaksājis valsts budžetā par 202X.gada janvāri, februāri un martu (mēnešiem no attiecīgā taksācijas perioda sākuma līdz tam mēnesim (ieskaitot), kurā tiek veikta transportlīdzekļa valsts tehniskā apskate).
202X.gada 10.augustā SIA "Kalnāres" vēlas reģistrēties kā individuālā komersanta "Caune" īpašumā esoša vieglā transportlīdzekļa turētāja.
Darbība – transportlīdzekļa īpašnieka vai turētāja maiņa – netiek veikta, jo par periodu no 202X.gada aprīļa līdz 202X.gada augustam nav samaksāts nodoklis.
202X.gada 11.augustā individuālais komersants "Caune" samaksā valsts budžetā 300 euro (par 202X.gada aprīli, maiju, jūniju, jūliju un augustu), un SIA "Kalnāres" 202X.gada 11.augustā tiek reģistrēta kā individuālā komersanta "Caune" īpašumā esoša vieglā transportlīdzekļa turētāja.

Nodokļa maksātājs nodokļa summu aprēķina un maksā kredītiestādē vai citā iestādē, kurai ir tiesības sniegt maksājumu pakalpojumus, vai valsts akciju sabiedrībā "Ceļu satiksmes drošības direkcija" (turpmāk – CSDD):

- ja nodokli maksā CSDD, nodokļa iekasēšanas izdevumus sedz nodokļa maksātājs;
- ja nodokli maksā kredītiestādē vai citā iestādē, kurai ir tiesības sniegt maksājumu pakalpojumus, nodokļa maksātājs maksājuma uzdevumā kā maksājuma mērķi norāda tā transportlīdzekļa reģistrācijas numuru, par kuru maksā nodokli.

16.piemērs

SIA "Saule" martā ir jāveic nodokļa maksājums par diviem sabiedrības īpašumā esošiem transportlīdzekļiem. Par transportlīdzekli ar reģistrācijas numuru FD 1234 nodoklis jāmaksā 99 euro (33 euro x 3 mēneši) apmērā, bet par transportlīdzekli ar reģistrācijas numuru HI 5678 nodoklis jāmaksā 180 euro (60 euro x 3 mēneši).
SIA "Saule" nodokļu samaksu veic ar internetbankas starpniecību un maksājuma uzdevumā, kuru sagatavo, lai samaksātu nodokli 279 euro (99 + 180) apmērā,

maksājuma mērķī norāda "Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis par transportlīdzekli ar reģistrācijas numuru FD 1234 99 euro un HI 5678 180 euro".

Svarīgi!

- ✓ Nodokļa maksātājs var veikt nodokļa maksājumu par vairākiem transportlīdzekļiem vienā maksājumā. Šajā gadījumā, izmantojot Ceļu satiksmes drošības direkcijas nodrošinātos e-pakalpojumus, reģistrā ir jāsasaista informācija par maksājuma mērķi ar tā transportlīdzekļa reģistrācijas numuru, par kuru tiek maksāts nodoklis.

Gadījumā, ja nodokļa maksātājam tiek pasludināts maksātnespējas process, par periodu līdz maksātnespējas procesa pasludināšanai nesamaksātais nodoklis atzīstams par kreditora prasījumu. No maksātnespējas pasludināšanas mēneša nodoklis ir maksājams.

Nodokļa norādīšana grāmatvedības reģistros un citu nodokļu normatīvo aktu piemērošana

Nodokļa norādīšana grāmatvedības reģistros

Ierakstus nodokļa maksātāja grāmatvedības reģistros var veikt, pamatojoties uz samaksu apliecinošu dokumentu, ja nodokļa maksātājs samaksu apliecinošajā dokumentā ir norādīts kā nodokļa maksātājs. Ja samaksu apliecinošajā dokumentā norādīti citas personas nevis nodokļa maksātāja dati, saskaņā ar šo samaksu apliecinošo dokumentu nevarēs izdarīt ierakstus nodokļa maksātāja grāmatvedības reģistros un nodokļa summu iekļaut izmaksās.

17.piemērs

SIA "Ziediņš" par 202X.gadu aprēķināto nodokli 300 euro (25 euro x 12 mēneši) aprēķina un samaksā 202X.gada decembrī pirms veicamās transportlīdzekļa tehniskās apskates un savos grāmatvedības reģistros norāda šādi:

D "Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis"	*300 euro*
K "Nauda"	*300 euro*

Uzņēmumu ienākuma nodokļa piemērošana

Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā ir noteikti ar saimniecisko darbību tieši nesaistītie izdevumi. Aprēķināto nodokli attiecina uz saimnieciskās darbības izmaksām un par nodokļa summu nepalielina ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo

ienākumu. Tas attiecas arī uz nodokli, kas aprēķināts par reprezentatīvu vieglo automobili Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma izpratnē, jo nodokli neuzskata par ekspluatācijas izdevumiem.

Atbilstoši Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteiktajam, ka pie izdevumiem, kas nav tieši saistīti ar saimniecisko darbību, nepieskaita transportlīdzekļa (izņemot reprezentatīvo vieglo automobili) ekspluatācijas izdevumus (izņemot degvielas iegādes izdevumus) mēnešos, kuros par transportlīdzekli tiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, neatkarīgi no tā, vai attiecīgais transportlīdzeklis ir izmantots tikai saimnieciskajā darbībā.

18.piemērs

SIA "Ritenis" 202X.gadā maksā nodokli par savā īpašumā esošiem diviem transportlīdzekļiem. Viens no tiem ir reprezentatīvs vieglais automobilis Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma izpratnē. Tādējādi par transportlīdzekļa ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksām (arī degvielas izdevumiem), kas attiecināmas uz šo reprezentatīvo vieglo automobili, palielina ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo ienākumu, jo šīs izmaksas nav tieši saistītas ar SIA "Ritenis" saimniecisko darbību. Savukārt otra transportlīdzekļa, kurš neatbilst reprezentatīvā vieglā automobiļa definīcijai, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksas (izņemot degvielas izdevumus) pilnā apmērā uzskata par tieši saistītām ar saimniecisko darbību un par tām nekoriģē ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo ienākumu. Par abiem transportlīdzekļiem samaksāto nodokli SIA "Ritenis" iekļauj izmaksās un apliekamo ienākumu nekoriģē.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2021.gada 21.decembra noteikumu Nr.877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 60.4.apakšpunktu, izstrādājot grāmatvedības organizācijas dokumentu, kas nosaka kārtību, kādā uzņēmums dokumentē un uzskaita uzņēmuma transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, tai skaitā ar uzņēmuma saimniecisko darbību saistītos transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, kā arī izdevumus par uzņēmuma kā darba devēja vieglo transportlīdzekļu izmantošanu tādām vajadzībām, kas nav saistītas ar uzņēmuma saimnieciskās darbības veikšanu, ņem vērā nodokļus reglamentējošo normatīvo aktu prasības.
Nodokļus reglamentējošo normatīvo aktu prasības ir noteiktas Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā. Mēnešos, kuros par transportlīdzekli tiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, šā transportlīdzekļa degvielas iegādes izdevumus iekļauj saimnieciskās darbības izdevumos, **pamatojoties uz faktiski nobraukto kilometru skaitu katrā mēnesī** saskaņā ar nodokļa maksātāja noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 kilometriem, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %.

Lai nodokļa maksātājs varētu izpildīt Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā un Ministru kabineta 2021.gada 21.decembra noteikumu Nr.877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 60.4.apakšpunktā noteikto, grāmatvedības organizācijas dokumentos nosaka kārtību, kādā:

- noformē iekšējos attaisnojuma dokumentus un reģistrus, kuros tiks uzskaitīts faktiski nobrauktais kilometru skaits, pamatojoties uz transportlīdzekļa odometra rādījumiem mēneša sākumā un beigās, un konstatēts degvielas patēriņš saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteiktajām degvielas patēriņa normām (1.pielikums);
- aprēķina un grāmatvedības reģistros norāda starpību starp degvielas vērtību, kas aprēķināta, ņemot vērā Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteikto nosacījumu, un konkrētajā mēnesī faktiski patērētās degvielas vērtību (2.pielikums).

19.piemērs

SIA "Ezis" par 202X.gadu valsts budžetā maksā nodokli par tā īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli, kuram izgatavotājrūpnīcas noteiktā degvielas patēriņa norma pilsētas ciklā ir 5,0 litri uz 100 kilometriem. Tā kā Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā paredz, ka saimnieciskās darbības izdevumos drīkst iekļaut nodokļa maksātāja noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 kilometriem, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %, sabiedrības vadītājs nosaka degvielas patēriņa normu 6,0 litri (5,0 litri x 20 %). Saskaņā ar odometra rādījumiem SIA "Ezis" darbinieks mēnesī gan darba, gan privātajām vajadzībām ar vieglo transportlīdzekli kopā nobraucis 3500 kilometrus.
Degvielas iegādes izdevumus apliecinošie dokumenti apliecina, ka mēnesī iegādāti 250 litri degvielas par 485,00 euro (bez pievienotās vērtības nodokļa 400,82 euro, pievienotās vērtības nodoklis 21% 84,18 euro), un mēneša vidējā degvielas cena par 1 litru ir 1,94 euro (bez pievienotās vērtības nodokļa 1,60 euro, pievienotās vērtības nodoklis 21% 0,34 euro).
Transportlīdzeklī konstatēts degvielas atlikums mēneša sākumā 10 litri, kuru vērtība ir 16,00 euro (bez pievienotās vērtības nodokļa). Savukārt degvielas atlikums mēneša beigās ir 5 litri, kuru vērtība ir 8,00 euro (bez pievienotās vērtības nodokļa):
- SIA "Ezis" grāmatvedības uzskaitē nodrošina degvielas iegādes izdevumu apliecinošo dokumentu identificēšanu ar šo transportlīdzekli, degvielas iegādes izdevumus apliecinošos dokumentus reģistrējot šim nolūkam iekārtotā sistemātiskā reģistrā;
- SIA "Ezis" noformē iekšējo attaisnojuma dokumentu, kurā papildus citiem obligātajiem rekvizītiem norāda transportlīdzekļa mēnesī nobraukto kilometru skaitu un aprēķina degvielas patēriņu saskaņā ar degvielas patēriņa normām, ņemot vērā faktiski nobraukto kilometru skaitu mēnesī:
3500 kilometri : 100 kilometri x 6,0 litri = 210 litri x 1,60 euro (mēneša vidējā degvielas cena par 1 litru bez pievienotās vērtības nodokļa) = 336,00 euro
- pēc krājumu uzskaites datiem un mēneša laikā iegādātās degvielas daudzuma nosaka faktiski patērēto degvielas daudzumu, ņemot vērā degvielas atlikumu vērtību mēneša sākumā un mēneša beigās, un aprēķina mēnesī patērētās degvielas vērtību:
10 litri + 250 litri – 5 litri = 255 litri
16,00 euro + 400,82 euro – 8,00 euro = 408,82 euro
- lai SIA "Ezis" varētu aprēķināt apliekamo ienākumu saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteiktajām normām, šim nolūkam iekārtotā hronoloģiskā reģistrā aprēķina un uzskaita starpību starp faktiski patērētās degvielas vērtību un degvielas vērtību, kas aprēķināta saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteiktajiem uzņēmumu ienākuma nodokļa normu piemērošanas nosacījumiem:
408,82 euro – 336,00 euro = 72,82 euro
- saskaņā ar šajā reģistrā norādīto informāciju SIA "Ezis" par taksācijas periodā aprēķināto starpību palielina ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo ienākumu saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteiktajām normām;
- SIA "Ezis" aizpildītais iekšējais attaisnojuma dokuments un hronoloģiskās uzskaites reģistrs sniegti šā metodiskā materiāla 3. un 4.pielikumā.

Ja nodokļa maksātājs valsts budžetā maksā nodokli, neveic degvielas uzskaiti (piemēram, ar ceļazīmēm vai maršruta lapām), lai pamatotu degvielas izmantošanu saimnieciskās darbības nodrošināšanai.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana, grāmatvedību kārtojot vienkāršā ieraksta sistēmā

Pamatojoties uz likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.^{5}panta 6.^{2}daļu, transportlīdzekļa, par kuru ir samaksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis vai tas ir atbrīvots no aplikšanas ar uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli saskaņā ar likuma 14.panta pirmās daļas 5. vai 6.punktu, ekspluatācijas un uzturēšanas izdevumus (izņemot izdevumus par degvielu) attiecina uz saimnieciskās darbības izdevumiem.

Individuālais komersants un zemnieku saimniecība, kura grāmatvedību kārto vienkāršā ieraksta sistēmā, saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu žurnālā samaksāto nodokli norāda tā samaksas brīdī.

20.piemērs

202Y.gada janvārī individuālais komersants I. Vilnītis pirms transportlīdzekļa tehniskās apskates samaksā nodokli par 202X.gada sešiem mēnešiem (no jūlija līdz decembrim) 198 euro apmērā (33 euro x 6 mēneši) un saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu žurnālā to norāda:

Saimnieciskā darījuma apraksts	Kredītiestāžu konti, *euro*, izsniegts	Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem
		iekļaujami ierobežotā apmērā
5	9	20[1]
Samaksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis	198	198

Pamatojoties uz likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.^{5}panta 4.^{1}daļu, transportlīdzeklim, par kuru ir samaksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis vai tas ir atbrīvots no aplikšanas ar uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli saskaņā ar likuma 14.panta pirmās daļas 5. vai 6.punktu, nolietojumu aprēķina kā saimnieciskajā darbībā izmantotam transportlīdzeklim – pilnā apmērā.

Pamatojoties uz likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.^{5}panta 6.^{1}daļu, mēnešos, kuros par transportlīdzekli tiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis vai tas ir atbrīvots no aplikšanas ar uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli saskaņā ar likuma 14.panta pirmās daļas 6.punktu, šā transportlīdzekļa degvielas iegādes izdevumus iekļauj saimnieciskās darbības izdevumos, **pamatojoties uz faktiski nobraukto kilometru skaitu katrā mēnesī** saskaņā ar

nodokļa maksātāja noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 kilometriem, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %.

Pamatojoties uz likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.^{5}panta 6.^{5}daļu, transportlīdzeklim, kas saskaņā ar likuma 14.panta pirmās daļas 5.punktu ir atbrīvots no aplikšanas ar uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli, degvielas izdevumus iekļauj saimnieciskās darbības izdevumos pilnā apmērā.

Lai individuālais komersants un zemnieku saimniecība varētu izpildīt likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.^{5}panta 6.^{1}daļā noteikto, var izvēlēties šī metodiskā materiāla 38.punktā minēto kārtību, lai konstatētu, vai transportlīdzekļa degvielas patēriņa norma uz 100 kilometriem nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %.

Lai aprēķinātu ar nodokli apliekamo ienākumu un aizpildītu iedzīvotāju gada ienākumu deklarāciju, individuālais komersants vai zemnieku saimniecības īpašnieks taksācijas gada beigās precizē izdevumus, izmantojot tabulu "Izdevumu precizēšana" (skatīt Valsts ieņēmumu dienesta metodiskā materiāla "Grāmatvedības uzskaite vienkāršā ieraksta sistēmā" nodaļu "Izdevumu precizēšana").

Individuālais komersants pirms gada ienākumu deklarācijas sastādīšanas aprēķināto un grāmatvedības reģistros norādīto starpību (kas rodas starp degvielas vērtību, kas aprēķināta, ņemot vērā likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.^{5}panta 6.^{1}daļā noteikto nosacījumu, un konkrētajā mēnesī faktiski patērētās degvielas vērtību) par visu taksācijas gadu kopā iekļauj tabulas "Izdevumu precizēšana" jaunā papildu rindā "Ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi", kurā norāda no taksācijas gada izdevumiem izslēdzamos izdevumus.

21.piemērs

Individuālais komersants V. Strautiņš kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā un ierakstus veic saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā. Nodoklis par 202X.gadu ir samaksāts 300 euro apmērā. Individuālajam komersantam 202X.gada februārī degvielas izmaksas kopā ir 200 euro, kas tika iekļautas žurnāla 20.ailē "Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem", tomēr 202X.gada martā, aprēķinot degvielas patēriņa normu uz 100 kilometriem, individuālais komersants konstatēja, ka izgatavotājrūpnīcas norādītā pilsētas cikla degvielas patēriņa norma ir pārsniegta par 5 euro.
Arī 202X.gada aprīlī individuālais komersants konstatē, ka 202X.gada martā izgatavotājrūpnīcas norādītā pilsētas cikla degvielas patēriņa norma ir pārsniegta par 10 euro.
Pārējos taksācijas gada mēnešos degvielas patēriņa norma netika pārsniegta.
Taksācijas gada izdevumi kopā ir 3000 euro, aprēķinātais pamatlīdzekļu nolietojums 50 euro un degvielas patēriņa normas pārsniegums taksācijas gadā ir 15 euro.

Tabula "Izdevumu precizēšana" individuālajam komersantam V. Strautiņam ir šāda:

Nr. p.k.	Nosaukums	Citi saimnieciskās darbības veidi, *euro*
1.	Taksācijas gada izdevumi	3000
2.	Pamatlīdzekļu nolietojums	50
3.	Degvielas patēriņa normas pārsniegums	15
4.	Precizētie taksācijas gada izdevumi	3035

	(1. + 2. – 3.rinda)	

Individuālais komersants V. Strautiņš, lai konstatētu, vai viņa transportlīdzekļa degvielas patēriņa norma uz 100 kilometriem nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %, izmanto šī metodiskā materiāla 38.punktā minēto kārtību.

Ja individuālais komersants vai zemnieku saimniecība valsts budžetā maksā nodokli vai tas ir atbrīvots no aplikšanas ar nodokli saskaņā ar likuma 14.panta pirmās daļas 5. vai 6.punktu, neraksta ceļazīmes vai maršruta lapas, lai pamatotu degvielas izmantošanu saimnieciskās darbības nodrošināšanai.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana, grāmatvedību kārtojot divkāršā ieraksta sistēmā

Saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.[1]panta trešo daļu (Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 8.panta piektās daļas 5.punktu) izdevumiem, kas nav tieši saistīti ar saimniecisko darbību, nepieskaita transportlīdzekļa **ekspluatācijas izdevumus** (izņemot degvielas iegādes izdevumus) mēnešos, kuros par transportlīdzekli tiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, neatkarīgi no tā, vai attiecīgais transportlīdzeklis ir izmantots tikai saimnieciskajā darbībā.

Pamatojoties uz likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.[1]panta piekto daļu, transportlīdzeklim, par kuru ir samaksāts nodoklis vai tas ir atbrīvots no aplikšanas ar uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli saskaņā ar likuma 14.panta pirmās daļas 5.punktu, nolietojumu iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām aprēķina kā saimnieciskajā darbībā izmantotam transportlīdzeklim – pilnā apmērā.

Pamatojoties uz likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.[1]panta trešo daļu (Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 8.panta piektās daļas 5.punktu), mēnešos, kuros par transportlīdzekli tiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, šā transportlīdzekļa degvielas iegādes izdevumus iekļauj saimnieciskās darbības izdevumos, **pamatojoties uz faktiski nobraukto kilometru skaitu katrā mēnesī** saskaņā ar nodokļa maksātāja noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 kilometriem, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %.

Šī metodiskā materiāla nosacījumi neattiecas uz nodokļa maksātāja īpašumā vai turējumā esošu reprezentatīvo vieglo automobili Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma izpratnē.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2021.gada 21.decembra noteikumu Nr.877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 60.4.apakšpunktu, izstrādājot grāmatvedības organizācijas dokumentu, kas nosaka kārtību, kādā uzņēmums dokumentē un uzskaita uzņēmuma transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, tai skaitā ar

uzņēmuma saimniecisko darbību saistītos transportlīdzekļu izmantošanas izdevumus, kā arī izdevumus par uzņēmuma kā darba devēja vieglo transportlīdzekļu izmantošanu tādām vajadzībām, kas nav saistītas ar uzņēmuma saimnieciskās darbības veikšanu, ņem vērā nodokļus reglamentējošo normatīvo aktu prasības.
Savukārt atbilstoši Grāmatvedības likuma 1.panta pirmās daļas 5.punkam grāmatvedības organizācijas dokumenti — tādu uzņēmuma vadītāja izdotu dokumentu kopums, kuros noteikta kārtība, kādā, ievērojot normatīvo aktu prasības, uzņēmumā kārto grāmatvedības reģistrus, sagatavo attaisnojuma dokumentus un organizē to apriti, veic inventarizāciju, sagatavo gada pārskatu un citus grāmatvedības pārskatus un glabā grāmatvedības dokumentus. Šajā dokumentu kopumā iekļaujams arī grāmatvedības kontu plāns, grāmatvedības politika (attiecas uz finanšu pārskatu sagatavošanu uzņēmumā, kas nav budžeta iestāde) vai grāmatvedības uzskaites kārtība (attiecas uz finanšu pārskatu sagatavošanu budžeta iestādē) un citi uzņēmuma vadītāja izdotie dokumenti, kas nepieciešami uzņēmuma grāmatvedības kārtošanai.

Lai nodokļa maksātājs varētu izpildīt likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.[1]panta trešajā daļā un Ministru kabineta 2021.gada 21.decembra noteikumu Nr.877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 60.4.apakšpunktā noteikto, grāmatvedības organizācijas dokumentos:

- nosaka kārtību, kādā noformē iekšējos attaisnojuma dokumentus un reģistrus, kuros tiks uzskaitīts faktiski nobrauktais kilometru skaits, pamatojoties uz transportlīdzekļa odometra rādījumiem mēneša sākumā un beigās, un konstatēts degvielas patēriņš saskaņā ar likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajām degvielas patēriņa normām (1.pielikums);
- individuālajam komersantam nosaka kārtību, kādā aprēķina un grāmatvedības reģistros norāda starpību starp degvielas vērtību, kas aprēķināta, ņemot vērā likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.[1]panta trešajā daļā noteikto nosacījumu (piemēro Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā noteikto), un konkrētajā mēnesī faktiski patērētās degvielas vērtību (2.pielikums).

Individuālais komersants un zemnieku saimniecība, kura kārto grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā, nodokļa norādīšanai grāmatvedības reģistros lieto šādus kontus:

- . bilances kontu shēmā kontu "Nauda";
- ieņēmumu un izdevumu pārskata shēmā izdevumu kontu "Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis".

Pievienotās vērtības nodokļa piemērošana

Reģistrēts pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) maksātājs, kurš maksā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli, attiecībā uz vieglajiem pasažieru automobiļiem ievēro arī Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktos priekšnodokļa atskaitīšanas ierobežojumus. Šādā gadījumā reģistrēts PVN maksātājs ievēro Pievienotās vērtības nodokļa likuma 100.panta 1.[1] līdz piektajā daļā noteiktās normas.

No valsts budžeta maksājamās PVN summas kā priekšnodoklis pilnībā nav atskaitāma PVN summa par šajā rindkopā norādīto automašīnu iegādi, nomu un importu, kā arī par izmaksām, kas saistītas ar šo automašīnu uzturēšanu (tostarp izmaksām par šādu automašīnu remontu un degvielas iegādi):

- tādām vieglajām pasažieru automašīnām, kuru sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas vietas, ja to vērtība atbilst uzņēmumu ienākuma nodokli regulējošos normatīvajos aktos noteiktajai reprezentatīvā automobiļa vērtībai;

- tādām kravas automašīnām ar pilnu masu līdz 3000 kilogramiem, kas reģistrēta kā kravas furgoni un kurām ir vairāk nekā trīs sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu), ja to vērtība atbilst uzņēmumu ienākuma nodokli regulējošos normatīvajos aktos noteiktajai reprezentatīvā automobiļa vērtībai.

Šis ierobežojums attiecībā uz automašīnu uzturēšanas izmaksām ir piemērojams 60 mēnešu periodā, skaitot no dienas, kad automašīna ar reprezentatīvā automobiļa statusu ir reģistrēta personas īpašumā vai turējuma.

Pēc 60 mēnešu perioda automašīnas īpašniekam vai turētājam, kas ir reģistrēts PVN maksātājs, ir tiesības atskaitīt priekšnodokli par automašīnas ar reprezentatīvā automobiļa statusu uzturēšanas izmaksām 50 % apmērā, ja automašīna tiek izmantota ar PVN apliekamu darījumu nodrošināšanai.

No valsts budžetā maksājamās PVN summas kā priekšnodoklis nav atskaitāmi 50 % no PVN par iegādātu, nomātu vai importētu vieglo pasažieru automašīnu, kuras sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas un kuras vērtība nepārsniedz uzņēmumu ienākuma nodokli regulējošos normatīvajos aktos noteikto reprezentatīvā automobiļa vērtību, kā arī par šādas automašīnas uzturēšanas izmaksām, tostarp izmaksām par automašīnas remontu un degvielas iegādi), ja automašīna tiek izmantota ar PVN apliekamu darījumu nodrošināšanai.

22.piemērs

SIA "Kastanis" (reģistrēts PVN maksātājs), kuras saimnieciskā darbība ir reklāmas pakalpojumu sniegšana, par 9680 euro (8000 euro + 1680 euro PVN) iegādājas vieglo pasažieru automobili, kura sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas. Automobilis tiek izmantots tikai saimnieciskās darbības veikšanai, t.i., ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai. SIA "Kastanis" valsts budžetā maksā PVN.
SIA "Kastanis" nav tiesību par iegādāto vieglo automobili kā priekšnodokli atskaitīt 840 euro (1680 euro x 50 % = 840 euro).

Šajā sadaļā minētos ierobežojumus priekšnodokļa atskaitīšanai, neattiecina uz gadījumiem, kad:

- reģistrēts nodokļa maksātājs iegādājas, nomā vai importē šajā sadaļā minētās automašīnas šādu ar PVN apliekamo darījumu veikšanai:
- pasažieru pārvadājumiem par atlīdzību, tai skaitā taksometru pakalpojumu sniegšanai;
- vieglo automobiļu nomas pakalpojumu sniegšanai;
- automobiļu tirdzniecībai vai nomas pirkuma darījumiem;
- preču transporta pakalpojumu sniegšanai;
- autovadīšanas prasmes apmācībai;
- apsardzes pakalpojumu sniegšanai;
- vieglais pasažieru automobilis ir operatīvais transportlīdzeklis;
- vieglo pasažieru automobili izmanto kā pilnvarotā automobiļu tirgotāja demonstrācijas automobili;
- vieglo pasažieru automobili izmanto ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai.

Ja reģistrēts PVN maksātājs priekšnodokli šajā sadaļā minēto vieglo pasažieru automobili ir atskaitījis pilnā apmērā, bet automobili izmanto ar saimniecisko darbību nesaistītiem darījumiem, šādu automobiļa izmantošanu uzskata par preču piegādei par atlīdzību vai pakalpojumu sniegšanai par atlīdzību pielīdzināmu darījumu, par kuru reģistrētam PVN maksātājam ir pienākums aprēķināt un samaksāt PVN valsts budžetā.

23.piemērs

SIA "Gliemezis" (reģistrēts PVN maksātājs) saimnieciskā darbība ir autovadīšanas prasmes apmācība, un tā saimnieciskās darbības nodrošināšanai par 9680 euro (8000 euro + 1680 euro PVN) iegādājas vieglo pasažieru automobili, kura sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas. SIA "Gliemezis" ir deklarēta CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, izmantojot CSDD nodrošinātos e-pakalpojumus, un valsts budžetā nemaksā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli.
Tā kā automobili izmanto tikai SIA "Gliemezis" saimnieciskās darbības nodrošināšanai, tai ir tiesības no budžetā maksājamās PVN summas kā priekšnodokli atskaitīt visu saņemtajā nodokļa rēķinā norādīto nodokļa summu 1680 euro.

24.piemērs

SIA "ABC" (reģistrēts PVN maksātājs) saimnieciskā darbība ir autovadīšanas prasmes apmācība, un tā saimnieciskās darbības nodrošināšanai 202X.gada janvārī par 9680 euro (8000 euro + 1680 euro PVN) iegādājās vieglo pasažieru automobili, kura sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas. 202X.gada aprīlī iegādāto automobili SIA "ABC" izmanto arī savu darbinieku privātajām vajadzībām.
SIA "ABC" valsts budžetā maksā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli.
Tā kā SIA "ABC" automobili izmanto autovadīšanas prasmes apmācībai, tā no budžetā maksājamās PVN summas kā priekšnodokli atskaita visu saņemtajā PVN rēķinā norādīto PVN summu 1680 euro. 202X.gada aprīlī, izmantojot automobili darbinieku privātajām vajadzībām, SIA "ABC" neveic iepriekš atskaitītā priekšnodokļa korekciju par automobiļa iegādi, bet aprēķina un iemaksā budžetā PVN par automobiļa izmantošanu privātajām vajadzībām kā par preču piegādei par atlīdzību vai pakalpojumu sniegšanai par atlīdzību pielīdzināmu darījumu.

Lai pierādītu, ka automašīnas izmanto ar PVN apliekamu darījumu nodrošināšanai, reģistrēts nodokļa maksātājs kārto ar saimnieciskās darbības veikšanu saistīto braucienu uzskaiti, izmantojot maršruta kontroles sistēmu — iekārtu, kas uztver globālās pozicionēšanas sistēmas (GPS) satelītu raidītos signālus un nosaka automobiļa koordinātas reālā laikā un vietā. Ja par automašīnu maksājams uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, tad reģistrēts nodokļa maksātājs ar saimnieciskās darbības veikšanu saistīto braucienu uzskaiti kārto atbilstoši uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli regulējošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī atbilstoši uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli regulējošajiem normatīvajiem aktiem automašīnu ir deklarējis transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā.

Kā priekšnodokli neatskaita PVN rēķinos norādīto PVN summu par transportlīdzekļa degvielas iegādes izdevumiem, kas, pamatojoties uz faktiski nobraukto kilometru skaitu, pārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %.

26.piemērs

SIA "Jūra" īpašumā no 2023.gada 1.janvāra ir vieglais pasažieru automobilis, kura sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas. Automobili izmanto ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai sabiedrības saimnieciskās darbības ietvaros.
SIA "Jūra" valsts budžetā maksā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli.
Izgatavotājrūpnīcas norādītā pilsētas cikla degvielas patēriņa norma uz 100 kilometriem ir 10,0 litri. SIA "Jūra" aprēķina litru skaitu kopā ar pieļaujamo pārsniegumu (t.i., izgatavotājrūpnīcas norādītā pilsētas cikla degvielas patēriņa normu plus 20 %), par kuriem SIA "Jūra" ir tiesības atskaitīt priekšnodokli 50 % apmērā:
10 litri x 120 % : 100 % = 12 litri.
SIA "Jūra" nobraukusi 3500 kilometrus, tātad 3500 kilometri : 100 kilometri x 12,0 litri = 420 litri x 1,94 euro (vidējā cena mēnesī par 1 litru degvielas) = 814,80 euro (bez PVN 673,39 euro, PVN 141,41 euro).
Konstatēts, ka saskaņā ar PVN rēķinos norādīto informāciju 2023.gada martā iegādāta degviela 450 litri par 873,00 euro (bez PVN 721,49 euro, PVN 151,51 euro).
Tātad, PVN summu 10,10 euro (151,51 euro – 141,41 euro) SIA "Jūra" nedrīkst atskaitīt kā priekšnodokli, tādējādi to iekļauj SIA "Jūra" izdevumos tā, lai pārskata perioda beigās par šo summu varētu palielināt ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo ienākumu, jo saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normām saimnieciskās darbības izdevumos drīkst iekļaut nodokļa maksātāja noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 kilometriem, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %. Tādējādi šo PVN summu, kuru SIA "Jūra" nav tiesības atsaitīt kā priekšnodokli, neuzskata par izdevumiem, kas tieši saistīti ar saimniecisko darbību.
Savukārt no samaksātās PVN summas 151,51 euro atņemot neatskaitāmo priekšnodokļa summu 10,10 euro, kā priekšnodokli drīkst atskaitīt 50 %, t.i., 70,71 euro (151,51 euro –10,10 euro) = 141,41 euro x 50 %), bet kā priekšnodokli nedrīkst atskaitīt 70,70 euro (151,51 euro – 10,10 euro – 70,71 euro).
Darījumu grāmatvedības reģistros norāda šādi:
- iegādājoties degvielu:

D "Norēķini ar pievienotās vērtības nodokli"	*151,51 euro*
D "Izmaksas par iegādāto degvielu"	*721,49 euro*
K "Nauda"	*873,00 euro*

- lai izpildītu Pievienotās vērtības nodokļa likuma normas par priekšnodokļa atskaitīšanas ierobežojumiem, SIA "Jūra" noformē iekšējo attaisnojuma dokumentu un darījumu grāmatvedībā norāda šādi:

D "Izmaksas par iegādāto degvielu"	*70,63 euro*
D "Izmaksas par degvielu, par kurām jāpalielina ar UIN apliekamais ienākums"	*10,10 euro*
K "Norēķini ar pievienotās vērtības nodokli"	*80,81 euro*

Ja izpildās kāds no Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 8.panta piektajā daļā noteiktajiem nosacījumiem, piemēram, automašīna ir aprīkota ar GPS ierīci, kura ir reģistrēta CSDD, tad nav jākārto detalizēta uzskaite, bet jāuzskaita nobrauktie kilometri un patērētā degviela, lai pierādītu, ka nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk nekā par 20 %. Pretējā gadījumā jāveic detalizēta uzskaite.

Atbrīvojumi no nodokļa maksāšanas un deklarēšanās Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā

Nodokli nemaksā:

- par operatīvajiem transportlīdzekļiem vai transportlīdzekli, kurš reģistrēts par operatīvo transportlīdzekli;
- par transportlīdzekļu ražotāja pilnvarotas personas īpašumā vai turējumā esošiem transportlīdzekļiem, kuri tiek izmantoti kā demonstrācijas transportlīdzekļi;

Demonstrācijas transportlīdzekļi
ir jauni transportlīdzekļi (lietoti mazāk par sešiem mēnešiem vai nobraukuši mazāk par 6000 kilometriem), kuri kā demonstrācijas transportlīdzekļi ir noteikti transportlīdzekļu ražotāja pilnvarotai personai saistošā līgumā, kas noslēgts ar transportlīdzekļa ražotāju vai reģionālo importētāju, un kuri periodiski tiek nodoti trešajām personām izmēģinājumu, salīdzinājumu vai cita veida braucieniem, lai veicinātu jaunu automobiļu pārdošanu.

27.piemērs

Transportlīdzekļu ražotāja pilnvarota persona SIA "Drosme" īpašumā esošu transportlīdzekli, kurš tiek izmantots kā demonstrācijas transportlīdzeklis, 202X.gada 15.decembrī ir deklarējusi CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā un piemērojusi tam atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas.
202Y.gada 14.maijā SIA "Drosme" turējumā esošais demonstrācijas transportlīdzeklis ir nobraucis 6500 kilometrus, tādējādi transportlīdzeklis neatbilst konkrētam nosacījumam, lai piemērotu atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas.
To, ka SIA "Drosme" nepienākas atbrīvojums no nodokļa maksāšanas, sabiedrība deklarē CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā 202Y.gada 15.maijā un nodokli maksā, sākot ar 202Y.gada maiju.

- par īpašumā vai turējumā esošiem īstermiņa (līdz vienam gadam) iznomāšanai paredzētiem transportlīdzekļiem, kurus komersants vai ārvalsts komersanta filiāle deklarējusi reģistrā, ja komersantam vai ārvalsts komersanta filiālei transportlīdzekļu iznomāšanas pakalpojumi kopā ar transportlīdzekļu tirdzniecību veido ne mazāk kā 90 procentus no kopējā apgrozījuma;

28.piemērs

SIA "Operatīvais līzings" pamatdarbība ir sev piederošo vieglo transportlīdzekļu iznomāšana un tirdzniecība. Transportlīdzekļu iznomāšanas pakalpojumi kopā ar vieglo transportlīdzekļu tirdzniecību veido 95 % no sabiedrības kopējā apgrozījuma. Tādējādi sabiedrība CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, izmantojot CSDD nodrošinātos e-pakalpojumus, deklarē to, ka transportlīdzekļi atbilst konkrētam nosacījumam, saskaņā ar kuru tiek atbrīvoti no nodokļa maksāšanas, un

nodokli par 202X.gadu nemaksā.

- par transportlīdzekli, kuru nodokļa maksātājs izmanto tikai un vienīgi savas saimnieciskās darbības vajadzībām (7.attēls);
- par laiku, kad transportlīdzeklis noziedzīga nodarījuma rezultātā, ko apliecina procesa virzītāja vai ārvalsts kompetentās iestādes izsniegti dokumenti vai informācija reģistrā par transportlīdzekli, nav bijis nodokļa maksātāja rīcībā;
- par laiku, kad transportlīdzeklis normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos bijis apķīlāts un tā izmantošana ceļu satiksmē ir bijusi liegta;
- par laiku, kad transportlīdzeklis noņemts no uzskaites atsavināšanai Latvijā vai izvešanai no Latvijas;

29.piemērs

SIA "Dābols" ir īpašnieks vieglajam transportlīdzeklim, par kuru ir jāmaksā nodoklis 49 euro mēnesī. No 202Y.gada 12.maija līdz 202Y.gada 10.jūnijam transportlīdzeklis noņemts no uzskaites atsavināšanai Latvijā. 201Y.gada 10.jūnijā transportlīdzekli paredzēts atsavināt, un par tā īpašnieku vēlas kļūt fiziska persona A.Saule.
Tā kā valsts budžetā nodokļa samaksa ir veikta par 202X.gadu, pirms īpašnieku reģistrācijas maiņas SIA "Dābols" valsts budžetā samaksā nodokli no 202Y.gada janvāra līdz 202Y.gada maijam (ieskaitot) 245 euro, par 202Y.gada jūniju SIA "Dābols" piemērojams atbrīvojums no nodokļa maksāšanas, jo šajā periodā transportlīdzeklis tika noņemts no uzskaites atsavināšanai Latvijā.

- par laiku, kad transportlīdzekļa reģistrācija pārtraukta uz laiku, nododot numura zīmes;
- par transportlīdzekli, kuram ir vai tiek reģistrēts vēsturiskā spēkrata statuss. Atbrīvojumu nepiemēro transportlīdzeklim, kuram reģistrācijas apliecības sadaļā "Piezīmes" ir atzīme "Senais spēkrats";
- par vieglo transportlīdzekli, kurš ir sporta transportlīdzeklis vai tiek reģistrēts par sporta transportlīdzekli (kuram reģistrācijas apliecībā sadaļā "Piezīmes" ir atzīme "Sporta");
- par laiku, kad Latvijā reģistrēts transportlīdzeklis bijis izvests no Latvijas un bijis reģistrēts ārzemēs. Faktu, ka transportlīdzeklis bijis reģistrēts ārzemēs, apliecina informācija attiecīgās ārvalsts reģistrā (ja CSDD ir nodrošināta automatizēta pieeja attiecīgajam reģistram) vai attiecīgās ārvalsts transportlīdzekļu reģistra izsniegts dokuments;
- nodokļa maksātājs, ja tas apstrādā īpašumā, pastāvīgā lietošanā vai nomā esošu lauksaimniecībā izmantojamo zemi un kārtējā gada 1.janvārī ir apstiprināta vienotā platību maksājuma saņemšanai Lauku atbalsta dienestā, ievērojot šādus nosacījumus:
  - ja šā nodokļa maksātāja īpašumā vai turējumā ir reģistrēts viens vieglais transportlīdzeklis, nodokli par šo vienu transportlīdzekli nemaksā, ja nodokļa maksātāja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā iesniegtajā uzņēmuma gada pārskatā vai pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā ir vismaz 5000 euro (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai),
  - ja šā nodokļa maksātāja īpašumā vai turējumā ir reģistrēti vairāki vieglie transportlīdzekļi, nodokli par vienu no šiem transportlīdzekļiem nemaksā, ja nodokļa maksātāja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā iesniegtajā uzņēmuma gada pārskatā vai pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā ir vismaz 5000 euro (neieskaitot saņemto valsts un

Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai), un nodokli par katru nākamo no šiem transportlīdzekļiem nemaksā uz katriem 70 000 euro ieņēmumu no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā iesniegtajā uzņēmuma gada pārskatā vai pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai);

30.piemērs

SIA "Rozīši", kura apstrādā īpašumā esošu lauksaimniecībā izmantojamo zemi, turējumā ir reģistrēts viens vieglais transportlīdzeklis. 202Z.gada 1.janvārī sabiedrība ir apstiprināta vienotā platību maksājuma saņemšanai Lauku atbalsta dienestā.
Atbilstoši gada pārskatā par 202X.gadu norādītajai informācijai SIA "Rozīši" ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas ir 7800 euro (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai).
Tādējādi SIA "Rozīši" 202Z.gadā atbilst nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tiek atbrīvota no nodokļa maksāšanas par turējumā esošu vieglo transportlīdzekli, un nodokli par 202Z.gadu nemaksā.

31.piemērs

ZS "Silinieki" īpašumā ir reģistrēti četri vieglie transportlīdzekļi. Sabiedrība apstrādā nomā esošu lauksaimniecībā izmantojamo zemi un 202X.gada 1.janvārī ir apstiprināta vienotā platību maksājuma saņemšanai Lauku atbalsta dienestā.
ZS "Silinieki" gada ienākumu deklarācijā par 202X.gadu (kas Valsts ieņēmumu dienestā iesniegta 202Y.gada 15.martā) sniegta informācija, ka ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas 202X.gadā ir 100 000 euro (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai).
ZS "Silinieki" 202Z.gadā atbilst konkrētiem nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tiek atbrīvota no nodokļa maksāšanas par īpašumā esošiem diviem vieglajiem transportlīdzekļiem, jo:
- nodokli par vienu vieglo transportlīdzekli nemaksā, ja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā ir vismaz 5000 euro;
- par nākamo vieglo transportlīdzekli ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā ir 70 000 euro.
Lai 202Z.gadā saņemtu atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas par trim vieglajiem transportlīdzekļiem, gada ienākumu deklarācijā par 202X.gadu ieņēmumiem bija jābūt norādītiem vismaz 145 000 euro.
Lai 202Z.gadā saņemtu atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas par visiem četriem vieglajiem transportlīdzekļiem, gada ienākumu deklarācijā par 202X.gadu ieņēmumiem bija jābūt norādītiem vismaz 215 000 euro.

- par transportlīdzekli, kuru transportlīdzekļa īpašnieka maksātnespējas administrators noņem no uzskaites atsavināšanai Latvijā vai izvešanai no Latvijas, vai transportlīdzekli, kura reģistrāciju pārtrauc uz laiku, nododot numura zīmes;
- par transportlīdzekli, kas tiek lietots, pamatojoties uz nomas līgumu, kas noslēgts ar fizisko personu, un par kuru šai fiziskajai personai, izmaksājot nomas maksu par transportlīdzekli, ietur iedzīvotāju ienākuma nodokli likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajā kārtībā;

- par transportlīdzekli, kas tiek lietots, pamatojoties uz nomas līgumu, kas noslēgts ar fizisko personu, kas reģistrēta Valsts ieņēmumu dienestā kā

saimnieciskās darbības veicēja un patstāvīgi rezumējošā kārtībā aprēķina un iemaksā iedzīvotāju ienākuma nodokli no nomas maksas par transportlīdzekli likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajā kārtībā;

- par savā īpašumā esoša vai iegādāta pārdošanai paredzēta transportlīdzekļa, kura izlaiduma gads ir kārtējais gads vai 10 iepriekšējie gadi, par reģistrācijas mēnesi un tam sekojošo mēnesi, ja komersants vai ārvalsts komersanta filiāle, kurai ir ierīkota un reģistrēta transportlīdzekļu tirdzniecības vieta, veic pirmreizējo reģistrāciju Latvijā.

Ja nodokli nemaksā gadījumos, kad nodokļa maksātājs deklarē savā īpašumā vai turējumā (7.attēls) esošu transportlīdzekļa atbilstību atbrīvojumam no nodokļa CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, izmantojot CSDD nodrošinātos e-pakalpojumus:

- deklarēšanu veic līdz tā mēneša 25.datumam, kad iestājušās tiesības uz atbrīvojumu;
- atbrīvojumu sāk piemērot no nākamā mēneša un piemēro līdz attiecīgā taksācijas perioda mēnesim (to neieskaitot), kad nodokļa maksātājam vairs nepienākas atbrīvojums no nodokļa maksāšanas.

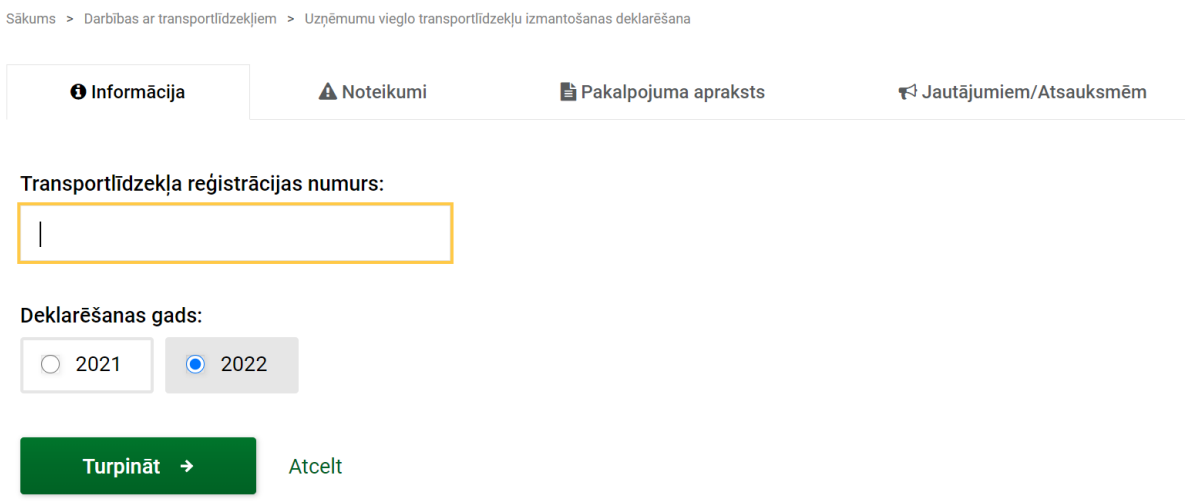

▬	Ir jādeklarē
▬	Nav jādeklarē

7.attēls

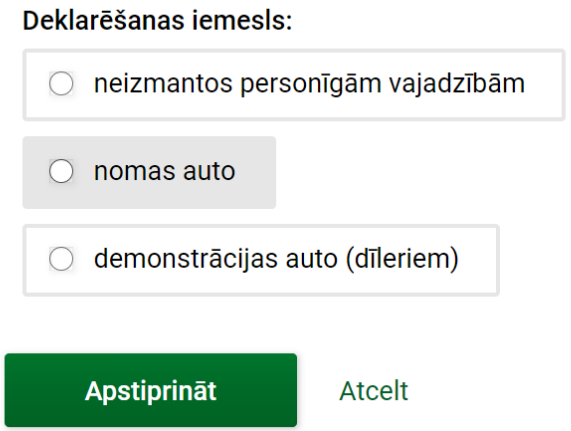
Ja nodokļa maksātājs ir deklarējis transportlīdzekli CSDD, izmantojot CSDD nodrošinātos e-pakalpojumus (8.attēls), deklarēto transportlīdzekli nedrīkst izmantot personiskajām vajadzībām.

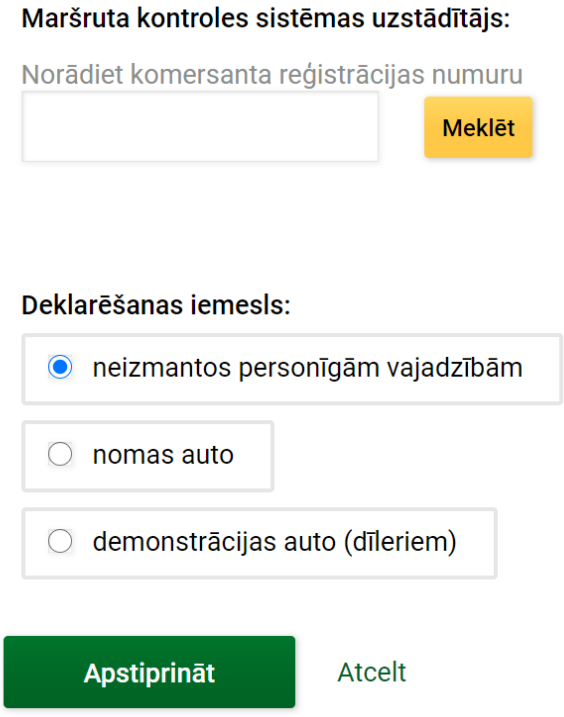
8.attēls

Deklarējot transportlīdzekli, nodokļa maksātājs norāda transportlīdzekļa atbilstību atbrīvojumam no nodokļa. Transportlīdzeklim, kuru izmanto vienīgi nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības vajadzībām, nodokļa maksātājs norāda maršruta kontroles

sistēmas darbības nodrošinātāja nosaukumu un reģistrācijas numuru (9. un 10.attēls).

9.attēls

10.attēls

Ja komersants, ārvalsts komersanta filiāle taksācijas periodā ir ieguvusi savā īpašumā vai turējumā transportlīdzekli, kuram piemērojams šī metodiskā materiāla minētais atbrīvojums, vai zemnieku saimniecība taksācijas periodā ir ieguvusi savā īpašumā vai turējumā transportlīdzekli, kuram piemērojams šī metodiskā materiāla 47.5.apakšpunktā minētais atbrīvojums, deklarēšanu CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju reģistrā veic 15 dienu laikā pēc transportlīdzekļa reģistrācijas īpašumā vai turējumā.

Ja taksācijas periodā ir veikta deklarēšanās, bet transportlīdzeklim atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas piemēro arī nākamajos taksācijas

periodos, atkārtotu deklarēšanos neveic.

32.piemērs

ZS "Kapteiņi" nodarbojas ar celtniecības pakalpojumu sniegšanu un savā īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli 202X.gada decembrī deklarē CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, izmantojot CSDD nodrošinātos e-pakalpojumus, jo transportlīdzekli 202Y.gadā paredzēts izmantot tikai savas saimnieciskās darbības vajadzībām. Transportlīdzeklim uzstādīta maršruta kontroles sistēma. Tā kā arī 202Z.gadā šo transportlīdzekli paredzēts izmantot tikai savas saimnieciskās darbības vajadzībām, atkārtota deklarēšanās 202Y.gadā par 202Z.gadu CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā nav jāveic un nodoklis par 202Y. un 202Z.gadu nav jāmaksā.

33.piemērs

Ja SIA "Operatīvais līzings" sev piederošo transportlīdzekli ir iznomājis īstermiņa nomā SIA "Aizbergs" un to norādījis kā transportlīdzekļa turētāju transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā (11.attēls), ja SIA "Aizbergs" šo transportlīdzekli izmantos tikai un vienīgi savā saimnieciskajā darbībā, SIA "Aizbergs" 202X.gada decembrī bija jādeklarējas CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, izmantojot CSDD nodrošinātos e-pakalpojumus, un nodoklis par 202Y.gadu nav jāmaksā.

11.attēls

Ja komersants, ārvalsts komersanta filiāle vai zemnieku saimniecība CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā deklarē, ka īpašumā vai turējumā esošu transportlīdzekli izmantos tikai un vienīgi savas saimnieciskās darbības vajadzībām, nodokļa maksātājs kārto ar saimnieciskās darbības veikšanu saistīto braucienu uzskaiti, kurā norāda:

- transportlīdzekļa reģistrācijas numuru, marku, modeli un dzinēja darba tilpumu;
- brauciena maršrutu, datumu, kā arī sākuma un beigu laiku;
- odometra rādījumu mēneša pirmajā un pēdējā dienā.

Pieļaujamā datu nesakritība starp odometra rādījumu un maršruta kontroles sistēmas fiksētajiem nobrauktajiem kilometriem mēneša laikā ir līdz 5 %.

34.piemērs

Komersants īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli izmanto tikai un vienīgi savas saimnieciskās darbības vajadzībām, un transportlīdzeklim ir uzstādīta maršruta kontroles sistēma.
Atbilstoši odometra rādījumam konkrētais transportlīdzeklis 202X.gada jūnijā ir nobraucis 847 km. Savukārt transportlīdzeklī uzstādītajā maršruta kontroles sistēmā 202X.gada jūnijā ir fiksēti nobraukti 784 km.
847 – 100 %
784 – Y
Y= 784 x 100 / 847 = 92,56 %
100 % – 92,56 % = 7,44 %
Par 202X.gada jūniju komersanta īpašumā esošajam vieglajam transportlīdzeklim datu nesakritība starp rādījumu odometra un maršruta kontroles sistēmā ir 7,44 %.
Pieļaujamā datu nesakritība starp odometra rādījumu un maršruta kontroles sistēmas fiksētajiem nobrauktajiem kilometriem mēneša laikā ir līdz 5 %.
Komersants noformē aktu, kurā paskaidro savus apsvērumus par starpības (2,44 %) iemesliem.
Maršruta kontroles sistēmas darbības nodrošinātājs komersantam pēc tā pieprasījuma sniedz informāciju, ka pēc viņa rīcībā esošās informācijas 202X.gada jūnijā konkrētā vieglā transportlīdzekļa regulārs maršruts bija uz lidostu, kur GPS signāls netiek uztverts. Maršruta kontroles sistēmas darbības nodrošinātājs norāda, ka, viņaprāt, minētā iemesla dēļ arī ir radušās starpības starp odometra rādījumu un maršruta kontroles sistēmas fiksētajiem nobrauktajiem kilometriem.

Lai nodrošinātu ar saimnieciskās darbības veikšanu saistīto braucienu uzskaiti, transportlīdzekli aprīko ar maršruta kontroles sistēmu – iekārtu, kas uztver globālās pozicionēšanas sistēmas (GPS) satelītu raidītos signālus un nosaka automobiļa koordinātas reālā laikā un vietā.

Ar saimnieciskās darbības veikšanu saistīto braucienu uzskaiti kārto, izmantojot maršruta kontroles sistēmu, kura nodrošina ar katru braucienu saistīto datu fiksēšanu un saglabāšanu. Nodokļa maksātāja pienākums ir saglabāt maršruta kontroles sistēmas ierakstu datus (elektroniskā vai izdrukas veidā) piecus gadus, kā to paredz Grāmatvedības likuma normas.

Nodokļa maksātājam ir tiesības vienu reizi taksācijas periodā mainīt nodokļa piemērošanas kārtību – deklarējot atbrīvojumu vai to, ka vairs nepiemēros atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas.

Transportlīdzekli, par kuru vairs nepienākas atbrīvojums no nodokļa maksāšanas, nodokļa maksātājs deklarē CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā piecu dienu laikā pēc atbrīvojuma zaudēšanas.

Ja maina nodokļa piemērošanas kārtību (atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas nepiemēro), nodokli maksā, sākot ar to attiecīgā taksācijas perioda mēnesi, kurā atbrīvojums zaudēts.

35.piemērs

SIA "Metāls" 202X.gada 20.janvārī CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā ir deklarējusi, ka īpašumā esošu vieglo transportlīdzekli izmantos tikai un vienīgi sabiedrības saimnieciskās darbības vajadzībām un nodokli par attiecīgo transportlīdzekli nemaksās.
202X.gada jūnijā SIA "Metāls" beidz lietot maršruta kontroles sistēmu un uzsāk šī transportlīdzekļa izmantošanu sabiedrības darbinieku privātajām vajadzībām.
To, ka attiecīgajam transportlīdzeklim vairs netiks piemērots atbrīvojums no nodokļa maksāšanas, SIA "Metāls" 202X.gada 4.jūnijā deklarē CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā un nodokli maksā, sākot ar 202X.gada jūniju.

Nodokļa atmaksāšana

Lai saņemtu nodokļa atmaksu, nodokļa maksātājs **Valsts ieņēmumu dienestā iesniedz iesniegumu** par nodokļa atmaksu, kurā norāda katra tā automobiļa marku, modeli un reģistrācijas numuru, par kuru pieprasa nodokļa atmaksu, un to mēnešu skaitu, par kuriem pieprasa nodokļa atmaksu, kā arī informāciju par pārmaksas rašanās iemesliem. Nodokli Valsts ieņēmumu dienests atmaksā 30 dienu laikā pēc iesnieguma par nodokļa atmaksu saņemšanas.

Valsts ieņēmumu dienests nodokli atmaksā:

- ja taksācijas perioda laikā:
- transportlīdzekli atsavina vai noņem no uzskaites sakarā ar tā likvidāciju. Samaksāto nodokli atmaksā par mēnešiem pēc transportlīdzekļa noņemšanas no uzskaites, ieskaitot mēnesi, kurā tas noņemts no uzskaites;
- nodokļa maksātājs savā turējumā esošo transportlīdzekli, par kuru samaksāts šis nodoklis, nodod atpakaļ šā transportlīdzekļa īpašniekam. Samaksāto nodokli atmaksā par mēnešiem, kas seko mēnesim, kurā transportlīdzeklis nodots atpakaļ īpašniekam;
- par laiku, kad:
- transportlīdzeklis bijis atzīts par nozagtu;
- transportlīdzeklis normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos bijis apķīlāts un tā izmantošana ceļu satiksmē bijusi liegta;
- transportlīdzeklis noņemts no uzskaites atsavināšanai Latvijā vai izvešanai no Latvijas;
- transportlīdzekļa reģistrācija pārtraukta uz laiku, nododot numura zīmes;
- Latvijā reģistrēts transportlīdzeklis bijis izvests no Latvijas un bijis reģistrēts ārzemēs;
- par transportlīdzekli, kas tiek lietots, pamatojoties uz nomas līgumu, kas noslēgts ar fizisko personu, un ja, izmaksājot fiziskajai personai nomas maksu par transportlīdzekli, ir ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajā kārtībā;
- par transportlīdzekli, kas tiek lietots, pamatojoties uz nomas līgumu, kas noslēgts ar fizisko personu, kas reģistrēta Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicēja un kas patstāvīgi rezumējošā kārtībā

aprēķinājusi un iemaksājusi iedzīvotāju ienākuma nodokli no nomas maksas par transportlīdzekli likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajā kārtībā.

Samaksāto nodokli atmaksā par mēnešiem, kas seko mēnesim, kurā ir iestājies minētais atbrīvojums no nodokļa maksāšanas.

36.piemērs

202X.gada 16.maijā AS "Dzirnavas" samaksāja valsts budžetā nodokli 588 euro par visu 202X.gadu. 202X.gada septembrī sabiedrība pārdod transportlīdzekli, par kuru šis nodoklis samaksāts. Sabiedrība 202X.gada oktobrī vēršas Valsts ieņēmumu dienestā ar iesniegumu par nodokļa atmaksu. Valsts ieņēmumu dienests veic iesniegumā norādītās informācijas pārbaudi un 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas sabiedrībai atmaksā samaksāto nodokli 196 euro par četriem mēnešiem (no 202X.gada septembra līdz 202X.gada decembrim).

37.piemērs

SIA "Līzings" sev piederošo transportlīdzekli ir iznomājis operatīvajā nomā individuālajam komersantam "Briedis" un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā to norādījis kā transportlīdzekļa turētāju. Individuālais komersants "Briedis" 202X.gada augustā pirms transportlīdzekļa tehniskās apskates samaksāja nodokli par 202X.gada 10 mēnešiem (no janvāra līdz oktobrim) 330 euro apmērā. Tomēr 202X.gada septembrī individuālais komersants "Briedis" transportlīdzekli nodod atpakaļ transportlīdzekļa īpašniekam SIA "Līzings".
Individuālais komersants "Briedis" 202X.gada oktobrī vēršas Valsts ieņēmumu dienestā ar iesniegumu par nodokļa atmaksu. Valsts ieņēmumu dienests veic iesniegumā norādītās informācijas pārbaudi un 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas sabiedrībai atmaksā samaksāto nodokli 33 euro par vienu mēnesi (202X.gada oktobri).

38.piemērs

SIA "Brīvkalns" ir īpašnieks vieglajam transportlīdzeklim, par kuru ir jāmaksā nodoklis 31 euro mēnesī un kuram 202X.gada februārī veicama tehniskā apskate.
SIA "Brīvkalns" 202X.gada februārī pirms tehniskās apskates veikšanas valsts budžetā samaksā nodokli 396 euro par 12 mēnešiem (no 202X.gada janvāra līdz 202X.gada decembrim). SIA "Brīvkalns" īpašumā esošajam transportlīdzeklim 202X.gada 30.aprīlī uz laiku tiek pārtraukta reģistrācija, nododot numura zīmes.
SIA "Brīvkalns" 202Y.gada janvārī vēršas Valsts ieņēmumu dienestā ar iesniegumu par nodokļa atmaksu. Valsts ieņēmumu dienests veic iesniegumā norādītās informācijas pārbaudi un 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas sabiedrībai atmaksā samaksāto nodokli 264 euro (no 202X.gada maija līdz 202X.gada decembrim).

Nodokli neatmaksā, ja transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā norādītais **īpašnieks vai turētājs ir kļuvis** attiecīgi par **tā paša transportlīdzekļa** reģistrācijas apliecībā norādīto transportlīdzekļa **turētāju vai īpašnieku**.

39.piemērs

SIA "Akmeņi" ir reģistrēta turētāja operatīvajā nomā nomātajam vieglajam transportlīdzeklim, par kuru ir jāmaksā nodoklis 49 euro mēnesī. 202X.gadā

SIA "Akmeņi" kā transportlīdzekļa turētāja valsts budžetā ir samaksājusi 588 euro.
SIA "Akmeņi" 202X.gada 20.augustā kļūst par šī transportlīdzekļa īpašnieku, un sabiedrību kā transportlīdzekļa īpašnieci reģistrē CSDD uzturētajā Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā.
SIA "Akmeņi" 202X.gada septembrī vēršas Valsts ieņēmumu dienestā ar iesniegumu par nodokļa atmaksu par 202X.gada četriem mēnešiem. Valsts ieņēmumu dienests veic iesniegumā norādītās informācijas pārbaudi un pieņem lēmumu, ka samaksātais nodoklis nav atmaksājams, jo transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā norādītais turētājs ir kļuvis attiecīgi par tā paša transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā norādīto transportlīdzekļa īpašnieku.

Ja nodokļu maksātājam radusies nodokļa pārmaksa, pārmaksāto nodokļa summu var novirzīt nodokļa maksājuma segšanai par citu transportlīdzekli (norādot šā transportlīdzekļa reģistrācijas numuru) taksācijas perioda ietvaros.

Saistošie normatīvie akti

Likumi:

- Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums;

Komerclikums;

- Civillikums;
- Ceļu satiksmes likums;
- likums "Par nodokļiem un nodevām";
- Grāmatvedības likums;
- Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums;
- likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli";
- Pievienotās vērtības nodokļa likums;
- Ministru kabineta 2021.gada 21.decembra noteikumi Nr.877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi".

Pielikumi

1.pielikums. Dokumenta paraugs
2.pielikums. Hronoloģiskās uzskaites reģistra paraugs
3.pielikums. Dokumenta paraugs
4.pielikums. Hronoloģiskās uzskaites reģistra paraugs

1.pielikums

Dokumenta nosaukums

Dokumenta Nr. _____

Uzņēmuma nosaukums _____

Reģistrācijas numurs _____

Juridiskā adrese _____ 20___.gada____._____

Automobiļa marka _____ sagatavošanas datums

Automobiļa valsts Nr. _____

Automobiļa glabāšanas vietas adrese _____

Automobiļa vadītāja (-u) vārds (-i) un uzvārds (-i) _____

Periods no **20__. gada ____._____ līdz 20__. gada ____._____**

1. Odometra stāvoklis pārskata perioda sākumā (km)	
2. Odometra stāvoklis pārskata perioda beigās (km)	
3. Nobraukums (km)	
4. Degvielas patēriņa norma (litri) (saskaņā ar likumu "Par uzņēmumu ienākuma nodokli")	

5.1. Degvielas patēriņš saskaņā ar degvielas patēriņa normām (litri) (3.rinda : 100 x 4.rinda)	
5.2. Patērētās degvielas vērtība (*euro*) (5.1.rinda x pārskata perioda vidējā degvielas cena par 1 litru bez PVN*)	

6. Automobiļa degvielas atlikums pārskata perioda sākumā: 6.1. litros _____ 6.2. *euro* bez PVN* _____

6.1.rinda x pārskata perioda vidējā degvielas cena par 1 litru bez PVN* = 6.2.rinda

7. Automobiļa degvielas atlikums atlikums pārskata perioda beigās: 7.1. litros _____ 7.2. *euro* bez PVN* _____

7.1.rinda x pārskata perioda vidējā degvielas cena par 1 litru bez PVN* = 7.2.rinda

8. Faktiski patērētā degviela pārskata periodā: 8.1. litros _____ 8.2. *euro* bez PVN* _____

(6.1.rinda + uzskaites tabulas 5.ailes pārskata perioda kopsumma – 7.1.rinda = 8.1.rinda)

(6.2.rinda + uzskaites tabulas 6.ailes (ja nav PVN maksātājs) vai 7.ailes pārskata perioda kopsumma – 7.2.rinda = 8.2.rinda)

Uzskaites tabula par pārskata periodā iegādātās degvielas daudzumu un vērtību

Nr.p.k.	Degvielas iegādes vietas adrese	Dokumenta vai degvielas kartes Nr.	Dokumenta datums	Degvielas daudzums (litros)	Darījuma vērtība ar PVN (*euro*)	Darījuma vērtība bez PVN (*euro*)	Papildu informācija
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
			Kopsumma:				

Par dokumenta noformēšanu atbildīgās personas paraksts _____ (paraksta atšifrējums)

* Ja uzņēmums nav PVN nodokļa maksātājs, vērtību norāda ar PVN.

2.pielikums

Hronoloģiskās uzskaites reģistrs

par aprēķina un uzskaites starpībām starp faktiski patērētās degvielas vērtību un degvielas vērtību, kas aprēķināta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumos par uzņēmumu ienākuma nodokļa normu piemērošanu noteiktajiem nosacījumiem

Nr.p.k.	Ieraksta datums	Atsauce uz dokumentu, saskaņā ar kuru veic ierakstu	Faktiski patērētās degvielas vērtība pārskata periodā (*euro*)	Degvielas patēriņš saskaņā ar degvielas patēriņa normām (*euro*)	Starpība par kādu jāpalielina ar UIN apliekamais ienākums (*euro*) 4.aile – 5.aile
1.	2.	3.	4.*	5.**	6.***
		Kopsumma:			

* Reģistra 4.ailē norāda 1.pielikuma 8.2.rindā norādīto degvielas vērtību.

** Reģistra 5.ailē norāda 1.pielikuma 5.2.rindā norādīto degvielas vērtību.

*** 6.ailē ierakstu neveic, ja 5.ailē reģistrētā vērtība ir lielāka par 4.ailē norādīto vērtību.

Par reģistra 6.ailes kopsummu palielina pārskata gada ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo ienākumu.

3.pielikums

Dokumenta nosaukumus

Dokumenta Nr. 2/10a

Uzņēmuma nosaukums	**SIA "Ezis"**
Reģistrācijas numurs	**LV41234567S90**
Juridiskā adrese	**Liepu iela 4, Rīga**
Automobiļa marka	***Toyota Prius***
Automobiļa valsts Nr.	**LL 1234**
Automobiļa glabāšanas vietas adrese	**Liepu iela 4, Rīga**
Automobiļa vadītāja (u) vārds (i) un uzvārds (i)	**Jānis Bērziņš**

Sagatavošanas datums 202X. gada 6.februāris

Periods no **202X.gada 1.janvāra līdz 202X.gada 31.janvārim**

1. Odometra stāvoklis pārskata perioda sākumā (km)	162958
2. Odometra stāvoklis pārskata perioda beigas (km)	166458
3. Nobraukums (km)	3500
4. Degvielas patēriņa norma (litri) (saskaņā ar likuma "Par uzņēmuma ienākuma nodokli")	6
5.1. Degvielas patēriņš saskaņā ar degvielas patēriņa normām (litri) (3.rinda : 100 **x** 4.rinda)	210
5.2. Patērētās degvielas vērtība (*euro*) (5.1 .rinda x pārskata perioda vidējā degvielas cena par 1 litra bez PVN*)	153,3

6. Automobiļa degvielas atlikums pārskata perioda sākumā:	6.1. litros	10	6.2. *euro* bez PVN*	7,27
6.1 .rinda x pārskata perioda vidējā svērtā degvielas cena par 1litru bez PVN* = ***6.2.*** rinda				
7. Automobiļa degvielas atlikums atlikums pārskata perioda beigās	:7.1. litros	5	7.2. *euro* bez PVN*	3,64
7.1.rinda x pārskata perioda vidējā svērtā degvielas cena par 1 litru bez PVN* = 7.2.rinda				
8. Faktiski patērētā degviela pārskata periodā:	8.1. litros	255	8.2. *euro* bez PVN	185,45
(6.1.rinda + uzskaites tabulas 5.ailes pārskata perioda kopsumma - 7.1 .rinda = 8.1.rinda)				
(6.2.rinda + uzskaites tabulas ***6.***ailes (ja nav PVN maksātājs) vai 7.ailes pārskata perioda kopsumma - 7.2.rinda = 8.2.rinda)				

Uzskaites tabula par pārskata periodā iegādātās degvielas daudzumu un vērtību

Nr.p.k.	Degvielas iegādes vietas adrese	Dokumenta vai degvielas kartes Nr.	Dokumenta datums	Degvielas daudzums (litros)	Darījuma vērtība ar PVN (*euro*)	Danjuma vērtība bez PVN (*euro*)	Papildu informācija
1.	2.	3.	4.	5.	**6.**	7.	8.
1.	**DUS "ABC"**	**12345**	**05.01.202X**	**250**	**220**	**181,82**	
			Kopsumma:				

Par dokumenta noformēšanu atbildīgās personas paraksts Vita Zvaigzne (paraksta atšifrējums)

* Ja uzņēmums nav PVN nodokļa maksātājs, vērtību norāda ar PVN.

4.pielikums

Hronoloģiskās uzskaites reģistrs

par aprēķina un uzskaites starpībām starp faktiski patērētās degvielas vērtību un degvielas vērtību, kas aprēķināta saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normām

Nr.p.k.	Ieraksta datums	Atsauce uz dokumentu, saskaņā ar kuru veic ierakstu	Faktiski patērētās degvielas vērtība pārskata periodā (*euro*)	Degvielas patēriņš saskaņā ar degvielas patēriņa normām (*euro*)	Starpība par kādu jāpalielina ar UIN apliekamais ienākums (*euro*) 4.aile – 5.aile
1.	2.	3.	4	5.	6
1.	**06 02.202X.**	**2/10a**	**185,45**	**153,3**	**32,15**
2.	09.03.202X.	1/10a	140,13	132,04	8,09
3.	04.04.202X.	3/10a	130,19	143,22	
Kopsumma:					

* Reģistra 4.ailē norāda 1 .pielikuma 8.2.rindā norādīto degvielas vērtību.

** Reģistra 5. ailē norāda 1.pielikuma 8.2.rindā norādīto degvielas vērtību.

*** 6.ailē ierakstu neveic, ja 5.ailē reģistrētā vērtība ir lielāka p ar 4.ailē norādīto vērtību.

Par reģistra 6. ailes kopsummu palielina pārskata gada ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo ienākumu.

Lai apskatītu iepriekšējās versijas, seko saitei:

- Metodiskais materiāls par uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa maksātājiem (21.09.2026.)
- Metodiskais materiāls par uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa maksātājiem (25.06.2026.)

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 10.03.2021.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 21.09.2026.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt Elektroniskās deklarēšanas sistēmas sadaļā "Sarakste ar VID".